

HANDLINGSPLAN 0-18

En pedagogisk plan för Holmsunds församlings arbete med barn 0-18 år

SYFTE OCH UPPLÄGG

Undervisning och lärande i församlingen ska ge plats för växande.../...Vi vill vara medvandrare, samtala i dialogens form och ta emot och ge undervisning med syfte att se Gud i våra liv. Församlingens undervisning handlar inte i första hand om att fylla ett ämbar, utan om att tända en eld.¹

Handlingsplanen är ett hjälpmedel i Holmsunds församlings arbete med församlingens barn och ungdomar. Det är viktigt att vi som kyrka funderar över på vilket sätt vi vill att människor ska möta och lära sig om kristen tro. Handlingsplanen är tänkt som en hjälp i detta. Den är tänkt som en fingervisning på vilka delar av den kristna tron som bör finnas med i undervisningen 0-18 år.

Handlingsplanen är uppdelad i olika delar. Den första delen tar upp gudsbild, människosyn och syn på lärande. Oavsett hur många gånger ett barn eller en ungdom besöker vår verksamhet är det detta som ligger till grund för och som präglar dessa möten och förhoppningsvis ger en mersmak till fler möten. Den andra delen kan ses som en slags verktygslåda som ger hjälp till vad barn och unga bör lära sig om kyrkans traditioner och symboler, dop, bön och nattvard, kyrkans arbete hemma och världen samt centrala bibelberättelser. Den sista delen tar upp var fokus ligger i barns olika åldrar.

Som en bilaga till handlingsplanen följer även en lista på bibelberättelser och psalmer som kan användas i undervisningen 0-18 år. Dessa är förslag och en inspiration till att själv bläddra vidare i Bibeln och Psalmboken.

KÄRLEKEN ÄR CENTRAL

"Men nu består tro, hopp och kärlek, dessa tre, och störst av dem är kärleken."²

Kärleken är central. Den beskriver både hur Gud är och hur vi uppmanas att se på varandra. Församlingens undervisning ska syfta till att väcka intresse för och stärka den kristna tron. Vi vill hjälpa barn och unga att leva och hantera sina liv utifrån kristna livstolkningar och värderingar. Lärandet är livslångt. Vare sig vi som kyrka finns med på en liten bit av vägen eller på en längre, bör vi tänka att Guds kärleksbudskap ska genomsyra alla möten med barn, unga och deras familjer. Om vi får möjlighet att öppna en dörr till tro eller så ett frö, kan det bära frukt längre fram i livet.

¹ FIN (församlingsinstruktion för Holmsunds församling 2014)

² 1 Kor 13:13

Grundhållningen är att *Gud ger, vi delar*,

- VI DELAR tro och tankar.
- VI DELAR kristna traditioner och värden.
- VI DELAR upplevelser och gemenskap.
- VI DELAR hopp och kärlek.³

Med detta perspektiv i åtanke vill vi vara medvandrare på barns och ungas väg till kunskap om kyrkan liv och kristen tro. Vi vill göra det möjligt för barn och unga att förstå vad kyrkan är och gör samt ge dem gemenskaper där de kan hitta en väg till sin personliga tro.

DEL 1

GUDSBILD

Holmsunds församling vill ge bilder av:

- en Gud som inbjuder alla till gemenskap.
- en Gud som går tillsammans med oss, som håller oss i handen och som är närvarande i våra liv. Som hela tiden peppar oss med kärlek, överraskar oss, hjälper oss att leva tillsammans och tröstar oss när vi behöver det.
- en Gud som har skapat oss alla, som älskar oss och ser alla som ovärderliga och värdefulla.
- en Gud som ger frihet, värme och trygghet.
- en Gud som manar oss till ansvar och engagemang för våra medmänniskor och vår miljö.

MÄNNISKOSYN

Holmsunds församling vill visa på att:

- alla människor har samma värde, Gud har skapat oss värdefulla och helt unika.
- Alla är välkomna. Vi vill ge barn 0-18 år sociala sammanhang där de kan känna sig trygga.
- alla har rätt till att bli sedda, hörda, respekterade och delaktiga.
- i våra sammanhang har alla rätt att vara både starka och sårbara, att uppmuntas och utmanas.

SYN PÅ LÄRANDE

Holmsunds församling vill:

- se oss som medvandrare i barns lärande och tillväxt i tro
- vara lyhörda för barns och ungas frågor och funderingar och därför möta dem med respekt och nyfikenhet
- se barn och ungas perspektiv som en resurs när vi studerar tro, tradition, kyrklig och teologisk handling samt i arbetet med församlingsutveckling

³ Plan för trosopplearing GUD GIR – VI DELER, Den norske kirke, sid 7

MULTIPLA INTELLIGENSER – MI-TEORIN

För att ge barn och unga möjlighet att utforska, hantera och förankra "kyrkans värld" på det sätt varje individ behöver, vill vi använda så många sinnen som möjligt i undervisningen.

Howard Gardner (professor i utvecklingspsykologi) talar om barns många intelligenser:

- **Språklig intelligens,**
Förmågan att kunna använda ord på ett effektivt sätt, tycker om att höra berättelser, lära sig ord och uttryck samt att leka med ord.
- **Logisk-matematisk intelligens**
Förmågan att förstå och använda tal samt föra logiska resonemang.
- **Rumslig intelligens**
Förmågan att tolka den synliga, rumsliga världen. Känsla för färg, form, linje och rum.
- **Kroppslig-kinestetisk intelligens**
Förmågan att använda hela kroppen för att uttrycka idéer och känslor. Hänger ofta ihop med god grov- och finmotorik samt att man tycker om fysisk lek.
- **Musikalisk intelligens**
Förmågan att uppfatta, urskilja olikheter i, omforma och uttrycka olika sorters musik.
- **Social intelligens**
Förmågan att uppfatta och urskilja förändringar i sinnesstämningar, motiv, drivkrafter och känslor hos andra.
- **Intrapersonell intelligens**
Förmågan till självinsikt och förmågan att handla utifrån den kunskapen.
- **Naturintelligens**
Förmågan att känna igen och klassificera arter i naturen eller att i stadsmiljö kunna skilja mellan t.ex. olika bilmärken eller olika märken på joggingskor.
- **Existentiell intelligens**
Förmågan att intressera sig för de stora livsfrågorna som vårt ursprung, meningen med livet eller det ondas problem.⁴

PEDAGOGISK ORIENTERING

Med utgångsläget att *alla* barn har *alla* intelligenser, men att de har starka sidor inom olika områden, bör vi använda oss av olika uttryckssätt i vår undervisning. Vi kan då ge utrymme för barn och unga att utveckla sina starka intelligenser. Detta ger självtillit och nyfikenhet, vilket i sin tur öppnar för utveckling av andra intelligenser.

DEL 2

TRADITIONER OCH SYMBOLER

I den kristna kyrkan finns en hel del traditioner och symboler som barn 0-18 år bör känna till och få en djupare förståelse för.

⁴ SKATTEN-på äventyr med Gud, Handbok, sid 30

- Barn 0-18 år ska få en känsla av vad en högmässa/gudstjänst innebär och varför vi firar nattvard tillsammans. De ska även få kännedom om varför kollekt samlas in.
- De ska känna till kyrkliga handlingar så som dop och begravning.
- Verksamheterna ska i möjligaste mån följa kyrkoåret, d.v.s. ta upp de stora högtiderna vid rätt tidpunkt under året.
- Barn 0-18 år ska få möjlighet att bekanta sig med den rika psalmskatt som kyrkan har. (se exempel i bilaga 1)
- Symboler som är bra för barn 0-18 år att känna till är korset, fisken, duva, eld och treenighetssymbolen

DOP, BÖN, BIBEL OCH NATTVARD

Dessa delar är centrala i den kristna kyrkan tro och liv. För att öka förståelse av dessa ska barn 0-18 år få veta mer om...

- ... nattvarden och dess betydelse, om *den sista måltidens* betydelse.
- ... dopet och vad dopet innebär
- ... bönen. Ett naturligt sätt att få in bönen i barnens vardag är att se till att de får vara med på och uppleva andakter som innehåller både bön och musik. De ska även få veta att det är helt ok att be hur, när och var man vill. Att det inte finns några bestämmelser för hur en bön ska formuleras.
- ... skrivna böner/bekännelser. För att aktivt kunna delta i t.ex. gudstjänster ska barn 0-18 år få höra och lära sig de vanligaste förekommande böerna/texterna; Vår fader, Gud som haver, Trosbekännelsen och Välsignelsen.

KYRKANS ARBETE HEMMA OCH I VÄRLDEN

Barn 0-18 år ska känna till det arbete som kyrkan gör, både det som sker hemma i vårt land och det som sker ute i världen:

- Vad diakoni är och vad den innebär
- Vad kyrkoavgiften innebär
- Vad det innebär att vi är med i den världsvida kyrkan
- Kyrkans internationella arbete, t.ex. vad kyrkan gör vid t.ex. vid katastrofer
- Svenska kyrkan i utlandet (SKUT)
- Vad *medmänsklighet* innebär för Svenska kyrkan samt hur vi kan vara med och leva för en rättvisare och friskare värld

CENTRALA BIBELBERÄTTELSE

Mycket av vårt lands traditioner, lagar och kultur bygger på bibelns berättelser. Barn och unga som vistas i våra verksamheter bör därför få möta och ta del av så många berättelser som möjligt. (För förslag, se bilaga 1)

DEL 3

FOKUS 0 – 5 ÅR

Vi arbetar för att skapa goda relationer mellan familjer och kyrkan.

Vi vill skapa mötesplatser för gemenskap och relationsbyggande.

I den här åldern är leken central för barnets utveckling.

Barnen och familjerna bjuds in till dop, öppen förskola, barntimmar, kyrkmiddagar, familjegudstjänst, söndagsskola och familjeläger.

Vi vill utveckla och bjuda in till gudstjänster som målgruppen kan känna sig bekväm med.

Vi vill erbjuda material för dopuppföljning i hemmet (t.ex. bönbok, sånger, föredrag, m.m.)

Bibelberättelser att lyfta:

- Jesus och barnen
- Brödet och fiskarna
- Skapelsen
- Julen
- Påskan (i stora drag)

Exempel på böner – Gud som haver, Välsignelsen. Uppmuntra till personlig bön

FOKUS 6 – 9 ÅR

Vi arbetar för att skapa goda relationer mellan familjer och kyrkan

Vi vill att barnen genom aktivt deltagande ska få utforska och undervisas i de mest centrala delarna i kristen tro. I den här åldern har leken fortfarande en viktig roll i barnets utveckling.

Vi vill att barnet ska lära sig att engagera sig och känna empati för andra. (diakoni)

Vi ger verktyg för "vardagskristendom".

Vi vill att andakten (i verksamheten) ska vara en naturlig plats för växt och lärande

Barnen bjuds in till minior- och juniorverksamhet, barnkör, familjegudstjänst, söndagsskola, barn- och familjeläger, m.m.

Exempel på övrigt att inbjuda till: lovaktiviteter, jul- och påskvandringar

Bibelberättelser att lyfta:

- Gyllene regeln
- Lilla Bibeln (Joh 3:16)
- Det dubbla kärleksbudet
- Den barmhärtige samariern
- Julen
- Jesu dop
- Påskan (i stora drag), ta med sista måltiden
- Pingst

Exempel på böner – Gud som haver, välsignelsen, Vår fader. Uppmuntra till personlig bön

Symboler och traditioner i kyrkan:

- Korset
- Treenighetssymboler
- Kollekt
- nattvard

FOKUS 10 – 14 ÅR

Vi arbetar för att skapa goda relationer mellan familjer och kyrkan.

Vi vill bygga självkänsla, trygghet och självtillit.

Vi använder oss av musik, film, litteratur med gott och uppbyggande innehåll som passar för åldern.

Vi vill ge möjlighet för barn att på olika sätt reflektera kring existentiella frågor och använda oss av en mångfald av pedagogiska verktyg för att bearbeta aktuella frågor.

Vi vill att andakten (i verksamheten) ska vara en naturlig plats för växt och lärande

Vi erbjuder Bibeläventyret för åk 4 som en del av religionsundervisningen.

Barnen bjuds in till juniorverksamhet, kör, läger, ungdomsgård, m.m.

Exempel på övrigt att inbjuda till: innebandy, föräldraföreläsningar, lovaktiviteter

Bibelberättelser att lyfta:

- Den förlorade sonen
- Josef
- Ester
- Rut
- Julen
- Påskan (lite mer ingående)
- Pingst
- Gyllene regeln

Exempel på böner – Välsignelsen, Vår fader, trosbekännelsen. Uppmuntra till personlig bön och inspirera till olika sätt att be/prata med Gud

Symboler och traditioner i kyrkan:

- Nattvarden
- Allhelgona

(14-15 år: Konfirmationsundervisning, se separat handlingsplan)

FOKUS 15 – 18 ÅR

Vi arbetar för att skapa goda relationen mellan unga människor och kyrkan.

Vi vill ge unga möjligheter att fördjupa sin tro.

Vi vill ge plats för unga att delta i utformande av verksamheter, sammanhang och gudstjänstformer som de känner sig bekväma med.

Vi vill att andakten (i verksamheten) ska vara en naturlig plats för växt och lärande.

Vi vill hjälpa unga att fördjupa kunskap om kyrkans traditioner, symboler och arbete både hemma och i världen.

Ungdomarna bjuds in till ungdomsgrupp, ungdomskör, ungdomsgudstjänster, ledarutbildning
Exempel på annat att inbjuda till: samtalsgrupp om tro och liv

Bibelberättelser att lyfta:

- Äktenskapsbryterskan
- Den förlorade sonen
- Kvinnan vid Sykars brunn

Exempel på böner – Välsignelsen, Vår fader, trosbekännelsen, Sinnesrobönen. Uppmuntra till personlig bön och inspirera till olika sätt att be/prata med Gud

BILAGA 1

BIBELBERÄTTELSE

- Kvinnan vid Sykars brunn Joh 4:4-34
- Äktenskapsbryterskan Joh 8:1-11
- Ester Est
- Rut Rut

- Julen Matt 1:18-2:12, Luk 1:26-1:38. 2:1-20
 - Bebådelsen Luk 1:26-38
 - Jesu födelse Luk 2:1-20,
 - Vise männen Matt 2:1-12

- Påskan Matt 21-28, Mark 11-16, Luk 19:28-24:49, Joh 12:12-21:23
 - Intåget i Jerusalem Matt 21:1-11, Mark 11:1-11, Luk 19:28-40, Joh 12:12-19
 - Sista Måltiden Matt 26:26-29, Mark 14:22-25, Luk 22:14-23, Joh 13:1-17
 - Jesus i Getsemane Matt 26:36-56, Mark 14:32-52, Luk 22:39-53, Joh 18:1-11
 - Korsfästelsen Matt 27:32-56, Mark 15:21-41, Luk 23:26-49, Joh 19:13-37
 - Kvinnorna vid graven Matt 28:1-10, Mark 16:1-8, Luk 23:55-24:12, Joh 20:1-18
 - Jesus visar sig Mark 16:9-19, Luk 24:13-49, Joh 20:19-21:23

- Gyllene regeln Matt 7:12
- Kristi himmelfärd Luk 24:50-53, Apg 1:1-11
- Den förlorade sonen Luk 15:11-32
- Den barmhärtige Samariern Luk 10:25-37
- Josef 1 Mos 37, 39-45

- Moses 2 Mos-5 Mos
 - Barndom 2 Mos 1-2:10
 - I Midjan 2 Mos 2:11-4:31
 - Ut ur Egypten 2 Mos 5-14
 - Ökenvandring 2 Mos 15:22-40

- Skapelsen 1 Mos 1-3
- Dubbla kärleksbudet Matt 22:37-39, Mark 12:30-31
- Lilla Bibeln Joh 3:16
- Budorden 2 Mos 20:3-17, 5 Mos 5:6-21
- 1:a Johannesbrevet 1 Joh
- Jesus och barnen Matt 19:13-15, Mark 10:13-16, Luk 18:15-17
- Mat åt femtusen Matt 14:13-21, Mark 6:30-44, Luk 9:10-17, Joh 6:1-15

PSALMER

Ps 11 O store Gud
Ps 21 Måne och sol
Ps 25 Högt i stjärnehimlen
Ps 38 För att du inte tog det gudomliga
Ps 39 Jesus från Nasaret går här fram
Ps 41 Vem är det som kommer på vägen
Ps 45 Jesus för världen givit sitt liv
Ps 96 Öppna mig för din kärlek
Ps 103 Bereden väg för Herren
Ps 105 Hosianna, Davids son
Ps 114 Stilla natt
Ps 121 När juldagsmorgon
Ps 154 Dina händer är fulla av blommor
Ps 179 Morgon mellan fjällen
Ps 184 Jesus kär, var mig när
Ps 190 Bred dina vida vingar
Ps 193 Gud som haver barnen kär
Ps 199 Den blomstertid nu kommer
Ps 200 I denna ljuva sommartid
Ps 210 Jag lyfter ögat mot himmelen
Ps 231 Oändlig nåd
Ps 248 Tryggare kan ingen vara
Ps 249 Blott en dag
Ps 255 Alla har brått
Ps 256 Var inte rädd
Ps 295 Glädjens Herre
Ps 297 Härlig är jorden
Ps 333 Änglarna sjunger i himlen
Ps 344 Gud har skapat allting
Ps 359 Jesus, jag dig älskar
Ps 522 I Guds tystnad får jag vara
Ps 538 Till dig ur hjärtegrunden
Ps 602 Så länge solen värme jorden
Ps 606 Det gungar så fint
Ps 680 Sjung lovsång alla länder
Ps 681 Herre, hör min bön
Ps 687 Jag är med er alla dagar
Ps 689 Jag är livets bröd
Ps 702 Jag vill ge dig, o Herre, min lovsång
Ps 703 Ropa till Gud
Ps 709 Du är helig
Ps 730 Må din väg gå dig till mötes
Ps 736 Ett litet barn av David hus
Ps 742 Han är inte här
Ps 744 Barn och stjärnor
Ps 745 Dansa med änglarna

Ps 756 Bara i Dig
Ps 757 I Din närhet
Ps 758 Herre, till dig får jag komma
Ps 762 Du är en bön
Ps 766 Jag tror på en Gud
Ps 767 Möt mig nu som den jag är
Ps 768 Du omsluter mig
Ps 774 Som när ett barn kommer hem
Ps 787 Nära marken
Ps 791 Du vet väl om att du är värdefull
Ps 793 Ett folk på väg
Ps 795 Alltid på väg

ANDRA SÅNGER

Jag tror på skaparen Gud
Jag går på livets väg